

Förslag till översiktsplan (ÖP) för Töreboda kommun

Inledning

Detta granskningsyttrande lämnas med stöd av 3 kap. 16 § plan- och bygglagen (PBL). Yttrandet utgör statens samlade uppfattning om planen vad gäller Länsstyrelsens ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL i ett senare planeringsskede.

Enligt 3 kap. 16 § PBL ska det av yttrandet framgå om:

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken (MB),
2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm (MKN) enligt 5 kap. MB inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket MB,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. en bebyggelse eller ett byggnadsverk blir olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Yttrandet är en del av översiktsplanen och ska därför läggas till planen då den antagits. Där Länsstyrelsen inte har godtagit planen i viss del, ska det anmärkas i översiktsplanen (3 kap. 20 § PBL).

I rollen att ta tillvara och samordna statens intressen har Länsstyrelsen inhämtat synpunkter på förslaget till översiktsplan från berörda myndigheter. Yttranden över planförslaget har inkommit från Länsstyrelsen i Örebro län, Post- och telestyrelsen (PTS), Skogsstyrelsen, Statens Geotekniska Institut (SGI), Svenska Kraftnät och Trafikverket. Kopior av yttrandena överlämnas till kommunen för kännedom.

Samlad bedömning

Länsstyrelsen välkomnar att kommunen tagit fram ett förslag till ny översiktsplan, som ersättning för gällande översiktsplan från år 1992 med tillhörande ändring och tillägg. Det innebär att översiktsplanen nu är samlad i denna kommuntäckande översiktsplan, vilket ger en god vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Länsstyrelsen bedömer att riksintressen för kulturmiljö och friluftsliv, 3 kap. 6 § och hushållningsbestämmelser enligt 4 kap. 2 § i miljöbalken inte följs om förslaget för Gastorp norra (område 11) och Gastorp nordöstra (område 15) genomförs.

Länsstyrelsen bedömer att det som föreslås medverkar till att MKN enligt 5 kap. MB följs.

Länsstyrelsen bedömer att den landsbygdsutveckling i strandnära läge som föreslås i översiktsplanen för Gastorp norra (område 11) inte är förenlig med miljöbalken.

Länsstyrelsen bedömer att frågor som berör mark- och vattenområden och som angår angränsande kommuner samordnas på ett lämpligt sätt.

Planen bedöms inte medföra sådan negativ påverkan avseende människors hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion att det i ett senare planeringskede ska ge Länsstyrelsen anledning att ingripa enligt 11 kap. PBL. Det förutsätter dock att kommunen följer de rekommendationer som översiktsplanen lyfter fram och med villkor att synpunkter på farligt gods och översvämning nedan beaktas vid fortsatt planläggning.

Länsstyrelsens synpunkter gällande ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Riksintressen

Kommunen bedömer att ett genomförande av översiktsplanens intentioner sammantaget innebär att riksintressena respekteras.

Länsstyrelsen delar inte den uppfattningen när det gäller översiktsplanens förslag på förändrad markanvändning för Gastorp norra (område 11) och Gastorp nordöstra (område 15).

Länsstyrelsen bedömning utgår från den kumulativa påverkan på Göta kanal som kulturmiljö, turistmål och rekreativmiljö. Planering och exploateringar i anslutning till kanalen har kontinuerligt skett i Töreboda centralort under flera år. Kommunen har utnyttjat denna resurs bland annat för LIS-områden utanför centralorten, men även inom kanalområdet genom hela Töreboda. Det framgår inte av översiktsplanen vilka planåtgärder som behövs för att undvika påtaglig skada.

Länsstyrelsen bedömer således att ny sammanhållen bebyggelse i ett sammanhang som Göta kanal, kan utgöra ett så omfattande ingrepp att det riskerar att påtagligt skada berörda riksintressen.¹ Bedömningen för Gastorp norra och Gastorp nordöstra gäller även för de delar av markanvändningsområdena som ligger utanför riksintresseområdets formella gränser, då det finns risk för indirekt påverkan.²

Kommunen har arbetat in tidigare vindbruksplan i förslaget till ny översiktsplan. Länsstyrelsen har tidigare bedömt att de föreslagna områdena utpekade för vindbruk översiktligt är förenliga med berörda riksintressen. Den hänsyn som är nödvändig att ta behöver fastställas i mer detaljerade undersökningar, inför uppförande. Sett till berörda riksintressen gäller det särskilt område 10, Unden och område 5, Moholm.³

Länsstyrelsen bedömer att förslaget i övrigt tillgodoser berörda riksintressen.

Miljö kvalitetsnormer

Länsstyrelsen bedömer att det som föreslås medverkar till att MKN enligt 5 kap. MB följs, men vill samtidigt understryka vikten av att de underlag som annonseras i översiktsplanen också tas fram.

Länsstyrelsen delar den uppfattning som uttrycks i miljökonsekvensbeskrivningen om att kommunen behöver en vattenplan, som omfattar både yt- och grundvatten och som beskriver både problem och åtgärder för att nå MKN för samtliga av kommunens vattenförekomster.

---

¹ Riksintressen för kulturmiljövård, friluftsliv och särskilda hushållningsbestämmelser enligt 4 kap. 2 § MB berörs.

² Länsstyrelsen vill också lyfta fram att det mot bakgrund av Svenska kraftnäts yttrande, daterat 2022-07-12, även finns anledning att undvika en fortsatt planering av bostäder i Gastorp norra eftersom befintlig sträckning och koncessionen för 220 kV-ledningen gäller tills vidare.

³ Riksintresse för naturvård och särskilda hushållningsbestämmelser enligt 4 kap. 2 § MB (område 10) respektive riksintresse för kulturmiljövård (område 5). Se också yttrande från Länsstyrelsen i Örebro län, daterat 2022-06-30, gällande påverkan på värden i Örebro län.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

Länsstyrelsen bedömer att den landsbygdsutveckling i strandnära läge som föreslås i översiktsplanen för Gastorp norra (område 11) inte är förenlig med miljöbalken. Se motivering för detta under rubriken *Riksintressen*.

Flera av de utpekade LIS-områdena i kommunen berörs av höga kulturhistoriska värden. För dessa behöver ett genomförande föregås av en kulturmiljöutredning. För flera av LIS-områdena är också påverkan på MKN vatten en viktig fråga att utreda i det fortsatta arbetet.

Mellankommunala frågor

Länsstyrelsen bedömer att den i planen föreslagna mark- och vattenanvändning som berör andra kommuner samordnas på lämpligt sätt, förutsatt att samråd genomförs med berörda grannkommuner inför fortsatt arbete för att anlägga vindkraft.

Hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion

Länsstyrelsen bedömer att översiktsplanen inte kommer att medföra några sådana problem avseende människors hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion, att det i ett senare planeringsskede ska ge Länsstyrelsen anledning att ingripa enligt 11 kap. PBL, under förutsättning att kommunen beaktar nedanstående synpunkter inför genomförandet av översiktsplanen.

Farligt gods

Länsstyrelsen bedömer att översiktsplanens förslag kan genomföras med hänsyn till transporter av farligt gods. Trettio meter från järnväg, som kommunen anger, är dock ett minsta skyddsavstånd till ny bebyggelse. För de fall där avståndet är mindre än 150 meter till led för farligt gods behöver en mer detaljerad riskbedömning göras i samband med detaljplanen, med stöd av Länsstyrelsens riskpolicy. Det betyder att en översiktlig värdering av de lokala förhållandena räcker inledningsvis, för att med denna som grund avgöra om en fördjupad analys är nödvändig. Översiktsplanen bör förtydligas med denna anvisning.

Kommunen anger att man vill se över vägvalsstyrningen för farligt gods genom centrala Töreboda. Länsstyrelsen beslutar om sådana ändringar och behöver ingå i dialogen med Trafikverket.

Översvämning och skyfall

Av översiktsplanen framgår att MSB:s⁴ översvämningsskartering redovisar klimatanpassade 100-års- respektive 200-årsflöden för Tidån och kommunen utgår i sin bedömning från dessa flöden. Enligt Boverkets tillsynsvägledning⁵ är dock utgångspunkten vid bedömning av översvämningssrisk att ny sammanhållen bebyggelse bör lokaliseras till områden som inte är hotade. Länsstyrelsens utgångspunkt vid bedömning av översvämningssrisk i kommande detaljplaner för ny sammanhållen bebyggelse kommer därför att vara högsta flöde (BHF).

Avsteg från denna utgångspunkt är möjliga, men då behöver kommunen i detaljplaneringen tydligt redovisa konsekvenser och åtgärder som gör lokaliseringen lämplig.⁶ För enklare bebyggelse, inte ny sammanhållen bebyggelse, är det dock rimligt att utgångspunkten är ett 200-årsflöde.

Kommunen redovisar tydliga ställningstaganden kring hantering av skyfallsfrågan. Motsvarande ställningstagande bör också redovisas kring översvämning från vattendrag.

Klimatrelaterade risker i den byggda miljön

Kommunen gör ett antal ställningstaganden kring hur man avser att hantera risken för olyckor, översvämning eller erosion för ny bebyggelse. Enligt plan- och bygglagen ska kommunen i översiktsplanen även redovisa sin syn på risken för skador på den byggda miljön, som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion, samt hur sådana risker kan minska eller upphöra. Det återstår att i översiktsplanen redovisa sådana områden översiktligt, med stöd av Länsstyrelsens vägledning.⁷

Storskaliga verksamheter

När det gäller föreslagen mark- och vattenanvändning för Industriskogen, område 8, i Moholm beskriver kommunen att området är särskilt lämpat för storskaliga verksamheter som kräver stor yta.

För att kunna bedöma område 8, Industriskogen i Moholm lämplighet för storskaliga verksamheter behöver fler ämnesområden beaktas. Bland annat behöver möjligheten till teknisk försörjning utredas, så som vattenförsörjning och möjlighet till omhändertagande av avloppsvatten

---

⁴ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

⁵ [Länk till Boverkets tillsynsvägledning.](#)

⁶ Vägledning i [Stigande vatten.](#)

⁷ [Klimatrelaterade risker i översiktsplaneringen.](#)

och dagvatten. Kommunen behöver i efterföljande planering också utreda områdets känslighet för buller och utsläpp till luft.

Kommunen bör också utveckla beskrivningen till om området även är lämpligt för storskalig kemikaliehantering utifrån dess läge i förhållande till exempelvis bostäder. Bedömningen ska även omfatta möjligheten till transporter till området. Om storskalig kemikaliehantering kan bli aktuell bör kommunen tillämpa MSB:s vägledning ”[Samhällsplanering och riskhantering i anslutning till storskalig kemikaliehantering](#)”.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av t.f. länsöverdirektören Magnus Peterson med kulturgeografen Torbjörn Sahl som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsarkitekten och funktionschefen Andreas Lidholm medverkat. Företrädare för landsbygdsavdelningen, miljöskyddsavdelningen, naturavdelningen, samhällsavdelningen och vattenavdelningen har bidragit till beredningen av detta yttrande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

Försvarsmakten, Länsstyrelsen i Örebro län, Post- och telestyrelsen (PTS), Skogsstyrelsen, Statens Geotekniska Institut (SGI), Svenska Kraftnät och Trafikverket.

Bilagor

Yttrande för kännedom från Länsstyrelsen i Örebro län, Post- och telestyrelsen (PTS), Skogsstyrelsen, Statens Geotekniska Institut (SGI), Svenska Kraftnät och Trafikverket.